

KURS 9 · ØKT 2

Risikonivåer

10. trinn

40 av 60 min

Uten KI

Mål for økta: elevene kan forklare hvorfor regler for KI deler bruksområdene i nivåer, kan plassere eksempler i nivåene og begrunne valget, og vet hvor Norge står i arbeidet med å ta inn reglene.

Kort fortalt: elevene lærer at EUs KI-forordning deler KI-bruk i fire nivåer etter hvor mye den kan skade: forbudt, høy risiko, åpenhet og lav risiko. Så sorterer de tolv bruksområder i nivåene og sjekker mot fasiten. Elevene skal gå ut av timen med at reglene for KI avhenger av hva den brukes til, og at de fleste KI-systemer ikke har nye regler.

Før timen

rundt 15 min

- Skriv ut risikokortene, ett sett per gruppe på tre eller fire: [risikokort.pdf](#) (tolv kort). Klipp ut kortene.
- Skriv ut risikoarket, ett per gruppe: [risikoark.pdf](#). Det har fire soner.
- Elevene trenger KI-loggen sin ([ki-logg.pdf](#) hvis noen trenger nytt ark).
- Les «Det du trenger å vite» under, og fasiten i fasiten for kurset (egen PDF på øktsiden). Du viser eller leser opp fasiten i trinn 2.
- Sjekk på regjeringen.no om KI-loven er sendt på høring siden dette ble skrevet (oktober 2026).
- Åpne presentasjonen: [okt-2.html](#). Trykk N for å se lærernotatene under lysbildet. PDF-en er reserve hvis nettleseren ikke virker.

Kort 2 (kamera som gjetter følelser i klasserommet) berører elevene direkte. Kort 4 (apper som lager falske intime bilder) kan være følsomt. Ingen bilder skal vises. Si at de to kortene er med fordi EU har forbudt dem.

Det du trenger å vite

Dette er en forenklet fremstilling av EUs KI-forordning.

Fire nivåer:

Nivå	Betyr	Eksempler	Gjelder fra
Forbudt	For farlig til å tillate	Sosial scoring, følelsegjenkjenning i skole og arbeid, ansiktsdatabaser fra nettet	2. februar 2025
Høy risiko	Tillatt, men med strenge krav	CV-sortering, lån, eksamensvurdering, strømnett	2. desember 2027 (utsatt av EU i 2026)
Åpenhet	Du skal få vite at det er KI	Chatbot, KI-laget bilde som ligner et ekte menneske	2. august 2026
Lav risiko	Ingen nye regler	Spamfilter, dataspill	

Et nytt forbud mot apper som lager falske intime bilder av virkelige personer uten samtykke har overgangsperiode til 2. desember 2026.

Norge: forordningen er EU-rett, men ennå ikke norsk lov. Regjeringen arbeider med å ta den inn i EØS-avtalen og lage en norsk KI-lov. Etter at EU utsatte fristene, vil regjeringen sende loven på ny høring høsten 2026 og legge den fram for Stortinget våren 2027. Personvernreglene gjelder i mellomtiden.

Fasit for de tolv kortene:

Nivå	Kort
Forbudt	1 sosial poengsum, 2 kamera som gjetter følelser i klasserommet, 3 ansiktsdatabase fra nettet, 4 app som lager falske intime bilder
Høy risiko	5 CV-sortering, 6 poeng på eksamen, 7 avgjør om du får lån, 8 styrer strømnettet
Åpenhet	9 chatbot på kommunens nettside, 10 KI-laget bilde eller video som ligner et ekte menneske
Lav risiko	11 spamfilter, 12 motstandere i dataspill

I kurs 9 kommer faktadelen før det praktiske, fordi kurset er på 10. trinn.

Slik går timen

Del	Lysbilde	Tid
Start: hva tror du?	1 og 2	3 til 5 min
Fakta: fire nivåer, Norge	3 til 7	6 til 10 min
Praktisk: sorter risikokortene	8	14 til 18 min
Diskusjon	9	6 til 10 min
KI-logg	10	3 til 5 min

Lysbilde 11 er kilder, og trenger ikke vises i timen.

Start: hva tror du?

3 til 5 min **KJERNE**

Lysbilde 1 og 2. Ble KI-loggen fra økt 1 flyttet, gjør elevene den nå.

Ellers deler du ut en lapp til hver elev. **Si:** «Bør alle KI-systemer ha de samme reglene? Hvorfor, eller hvorfor ikke? Skriv det på lappen.» Lappen legges i konvolutten.

1. Fakta og info

6 til 10 min **KJERNE**

Lysbilde 3. Si: «EU har laget en felles lov for KI. Den heter KI-forordningen. Den deler KI-bruk i fire nivåer etter hvor mye den kan skade. Dette er en forenklet versjon.»

Lysbilde 4. Si: «Noe er forbudt fordi det er for farlig. For eksempel å gi folk poeng for hvordan de oppfører seg, kameraer som gjetter følelser i skolen, og å hente ansiktsbilder fra nettet for å lage databaser. Forbudene har gjeldt i EU siden februar 2025.»

Lysbilde 5. Si: «Høy risiko er tillatt, men med strenge krav. Det gjelder systemer som avgjør noe viktig for folk, som jobb, lån og eksamen. EU har utsatt kravene til desember 2027.»

Lysbilde 6. Si: «Åpenhet betyr at du skal få vite at du snakker med KI, og at KI-laget innhold skal kunne kjennes igjen. Det gjelder fra august 2026. Lav risiko har ingen nye regler. Det gjelder de fleste systemer, som spamfiltre og dataspill.»

Lysbilde 7. Si: «Forordningen er ikke norsk lov ennå. Regjeringen vil sende en norsk KI-lov på høring i høst, og målet er Stortinget våren 2027. Personvernreglene gjelder i mellomtiden.»

2. Praktisk

14 til 18 min **KJERNE**

Lysbilde 8. Grupper på tre eller fire. Del ut risikokortene og risikoarket.

Trinn 1: sorter (7 til 9 min). **Si:** «Legg de tolv kortene i de fire sonene. Skriv én setning om hvorfor ved fire av kortene.»

Trinn 2: sjekk (4 til 5 min). Les opp fasiten, eller la gruppene bytte ark.

Si: «Finn kortene dere plasserte annerledes, og skriv hvorfor dere tenkte som dere gjorde.»

Trinn 3: finn det vanskeligste (3 til 4 min). **Si:** «Velg kortet som var vanskeligst å plassere, og skriv hva som gjorde det vanskelig.»

Se etter, og spør:

- Grupper som setter CV-sortering eller eksamensvurdering i lav risiko fordi «det bare er et program». Spør: «Hva skjer med den som blir avvist?»
- Grupper som setter chatbot eller KI-bilder i forbudt. Spør: «Hva er forskjellen på å forby og å kreve åpenhet?»
- Grupper som setter strømmettet i lav risiko. Spør: «Hva hvis systemet tar feil?»

3. Diskusjon

6 til 10 min

Lysbilde 9. Still ett spørsmål om gangen. La elevene tenke alene i et halvt minutt, snakke med den som sitter ved siden av i ett minutt, og si det til hele klassen etterpå.

- **Kjernespørsmål:** «Hvor var det vanskeligst å bestemme, og hvorfor?» (Ofte mellom høy risiko og åpenhet.)
- **Utdyping:** «Bør noen av kortene være på et strengere nivå?» (Ikke ett riktig svar. Be om begrunnelse.)
- **Utdyping:** «Hvorfor er det fornuftig å regulere etter risiko og ikke etter teknologi?» (Samme teknologi kan brukes til et dataspill og til å avgjøre lån.)
- **Utdyping:** «Hva er problemet med at EU utsetter reglene for høy risiko?» (Systemer som avgjør viktige ting, kan brukes lenger uten strenge krav.)

4. Skrivning og refleksjon

3 til 5 min

KAN FLYTTES

Lysbilde 10. Elevene ser på lappen fra starten. Så skriver de i KI-loggen:

- Dagens spørsmål: «Skriv ett bruksområde du ville regulert strengere, og begrunn.»
- «Nå tenker jeg ...»
- «Jeg lurar på ...»

Har dere dårlig tid, flytter du denne delen til starten av økt 3.

Misforståelser å følge med på

- At KI-forordningen allerede er norsk lov.
- At alle KI-systemer er forbudt eller strengt regulert. De fleste har ingen nye regler.
- At åpenhet betyr at KI er trygg.
- At høy risiko betyr forbudt.

Tilpasning

- **Kort tid:** sorter bare de åtte første kortene.
- **Mer tid:** gruppene lager to egne kort og bytter med en annen gruppe.

Kilder og kreditering

- EU-kommisjonen, «AI Act» (regulatory framework for AI), digital-strategy.ec.europa.eu, sist oppdatert 3. august 2026.
- Gibson Dunn, «EU AI Act Omnibus Agreement» (27. mai 2026), om utsatte frister, nytt forbud og åpenhetskrav.
- Regjeringen.no, pressemelding 4. august 2026 om ny høring av KI-loven.
- Bruksområdene på kortene er beskrevet generelt og er ikke bestemte produkter.